

פרשת ירלין

בדרך הביתה?

זיכויו של אשר ירלין בדין,

שהתאפשר ביגוד מחדש

בפרקליטות, הגרד את סיכוייו

לזכות בחנינה

עורך-הדין אברהם (טל) זייטל עמד המום באולם בית-המשפט המחוזי. זה עתה הפסידה מדינת ישראל, שאותה הוא ייצג בתפקידו כפרקליט בפרקליטות מחוז תל-אביב, בתיק מפורסם.

מול אברהם זייטל המאוכזב ישב אדם אחר, כשפניו קרנו מאושר. אשר ירלין, אחד הנאשמים המפורסמים ביותר בישראל, שמישפטו הוא סלע למחלוקת ציבורית קשה מזה שנתיים, זוכה.

השופט המחוזי מנחם אילן זיכה אותו מאשמה של קבלת שוחד ממרדכי אלי-סוק, מנכ"ל החברה לעבודות חוץ של סולל-בונה.

השופט אילן השתכנע שבפרשה זו, אחת מתור כמה שעליהן הובא ירלין לדין, הוא היה נקי מכל ריב.

זיכוי בדרך לחנינה? ירלין, המרצה כעת את עונש המאסר בן חמש השנים, שהטילה עליו השופטת הדסה בן-עיתו לפני כשנה וחצי, הוקף מיד בבני-מישפחתו שמילאו מדי יום את אולמו של השופט אילן.

אשתו של ירלין, דליה לבית גולומב, ידידתו טליה ליבני, בניו וגיסיו, נפלו על צווארו של מי שכינה כמזכיר קופת-חולים, ומצא את דרכו לכלא ערב היכנסו לתפקיד הרם של נגיד בנק ישראל.

מלבד הזיכוי עצמו, יכול היה אשר ירלין להתנחם באותם רגעים, בכך שסיכויי לזכות בחנינה מאת נשיא המדינה גדלו. כל עוד התנהל נגדו מישפט היו סיכויי החנינה קלושים. ברגע שזוכה מכל אשמה, הפכו הסיכויים לזכות בחנינה נשיא המדינה — טובים למדי.

מישפטו זה של אשר ירלין היה למעשה

תל-אביב דאז, ויקטוריה אוסטרובסקי כהן* היא נתנה למתמחה שלה, סטודנט צעיר למישפטים בשם אברהם זייטל, להיכין את כסכת התביעה. זייטל (שביתנים שינה את שמו לטל) עמל יומם וליל על הכנת כתב-האישום המורכב שכלל פרשיות שוחד מסובכות ומוסוות היטב. כשהתקרב מועד המישפט והחלו המגעים להסכם בין פרקליטת המחוז לבין סניגורו של ירלין, כבר היה ברור שהמישפט לא יתקיים למעשה ומלאכת התביעה תהיה קלה. לכן החליטה ויקטוריה אוסטרובסקי-כהן להוריע פיע במישפט בכבודה ובעצמה לייצג את התביעה. הסיבה לכך הייתה פשוטה: עשרות עיתונאים וצלמים התעניינו במישפט. הם עטו על פרקליטת המחוז שהופיעה באופן דרמטי ומרשים במסדרונות היכל

מישרד עמוס לעיפה בתיקים. שחלקם הוזנחו משך חודשים ארוכים. היה עליו להשלים את הטיפול בכולם. הוא לא חשב לתקן את המהדל של קודמתו, ולא טרח להחליף את זייטל בניהול התביעה במישפט ירלין.

סטודנט מוכשר. עדה-תביעה המרי כזו במישפט היה מרדכי אליסון, שהיה בעבר מנהל חברת א.מ.י. חברה בת של סולל-בונה שעסקה בביצוע עבודות בחו"ל עבור החברה ההסתדרותית. אליסון טען שהוא העביר, על-פי בקשתו האישית של אשר ירלין, כ-30,000 דולר לידה של שרה הרי, אחותו של ירלין, אשר עסקים בענף הביטוח.

כבר בתחילת המישפט זיכה השופט אילן, שהוא בנו של הרב אילן, את שרה

אסיר ירלין בבית-המישפט

מתו הוא ייצג?

הרי, שאף היא היתה נאשמת באותו תיק. אך הזיכוי לא הדליק אור אדום בפרק ליטות מחוז תל-אביב ומאומה לא נעשה כדי למנוע מפלה נוספת במישפט, שני הולו עלה למדינת ישראל מיליונים רבים של לירות.

אשר ירלין מסר מעל דוכן העדים עדות מפורטת, שהתמסכה על פני שלוש ישרי בנות של בית-המישפט. לשאלות סניגורו הוא סיפר על קרנות סודיות של סולל-בונה, שעליהן שלט אליסון, על סכומי כסף של מאות אלפי דולרים שהועברו לקופת מיפלט העבודה על-פי "הוראות מגבוה" ועל העושר הרב והפרזנות שאיפנינו את אורח חייו של מנהל החברה הציבורית, אליסון. ירלין טען שהכסף ניתן לו על-ידי אליסון כטובה אישית, ושהוא חשב שזהו כסף הפרטי של אליסון.

התביעה לא הצליחה להתמודד עם טענותיו, והשופט אילן זיכה את ירלין מאשמת נטילת השוחד.

אין ספק שאברהם זייטל הוא מישפטן מוכשר, אך יחד עם זאת, אין גם ספק שהטלת על המישפט המסובך על שיכמו היוותה עבורו משא כבד מדי. זייטל, שסיים לפני שלוש שנים את הפקולטה ל-מישפטים של אוניברסיטת תל-אביב; למד במקביל לשירותו הצבאי בחיל הקשר והצי טיין בלימודיו בפקולטה. תלמידם של הרשופטים זאב צלטנר ז"ל ויעקב קדמי, ששוקד כיום על עבודת האמאיי. שלו במישפטים, היה בעבר מתמחה אצל השופט המחוזית הדסה בן-עיתו. לאחר מכן עבר לפרקליטות והחל מתמחה אצל פרקליטת המחוז אוסטרובסקי-כהן.

כבר בתחילת עבודתו כפרקליט צעיר, נשלח זייטל להופיע כתובע במישפטים בבית-המשפט המחוזי, בניגוד לנוהג המר קובל בפרקליטות, שפרקליט מתחיל עורשה את צעדיו הראשונים כתובע בבית-מישפט השלום. לאחר שהצליח בכמה מישפטים פליליים, באה סידרת הכישלון נות בשלושת המישפטים של פרשת ירלין. האם יוסקו עתה המסקנות הנכונות, בפרקליטות המחוז הגדול במדינה?

המישפט. הטלוויזיה הנציחה אותה במצימותיה.

עוד בערב המישפט, ביקש צוות של אחד הצהרונים לצלם את צוות התביעה שכלל את אוסטרובסקי-כהן וזייטל וגם את עורך-הדין סברין שרטר, עוזרה הבכיר של פרקליטת המחוז.

פרקליטת המחוז ניאותה לקבל את צוות הצהרון, אך לפני-כן מיהרה ללכת למספרה ולעשות תיסרוקת מרשימה. וכך יצא שתמונתה, שפורסמה למחרת היום בצהרונים, היתה התמונה היפה ביותר שבה צולמה אי-פעם פרקליטת המחוז.

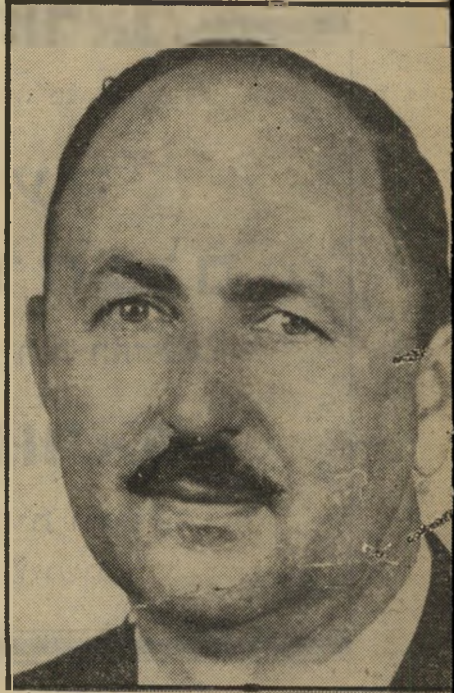
שתי תבוסות. מאוחר יותר, כשהחל מישפטו של מאיר קימחי, חשב קופת-חולים שאף הוא הואשם בקבלת שוחד, לא ייצגה כבר פרקליטת המחוז את התביעה. קימחי כבר בהאשמות נגדו ומישפטו התנהל בעצלתיים, במשך שנה תמימה. כלי-התיקורת ירדו מהפרשה, ופרקליטת המחוז יכלה להפקיד את מלאכת ההוכחות במישפט המסובך בידי המתמחה זייטל, שביתניים הוסמך כעורך-דין.

זייטל הצעיר עשה כמיטב יכולתו, אך מולו עמד פרקליט ותיק ומנוסה — עורך-הדין אריה קמר. התוצאה — לפני שלושה שבועות זוכה קימחי מכל האשמות השוחד נגדו. ביתניים החליט היועץ המישפטי לממשלה להעמיד את ירלין לדין בפרשת השוחד ממרדכי אליסון. שוב נאלץ זייטל להופיע בתיק המסובך, כשמולו התייצב אחד מבכירי הפרקליטים בישראל — עורך-הדין הירושלמי שלמה תוסי-כהן.

תוסי-כהן כיהן בשנות החמישים כשופט מחוזי בירושלים ופרש אחרי שהוצעה לו מישרה טובה יותר בפרקטיקה הפרטית. לאחרונה הוזכר שמו כמועמד לכהונת שופט עליון.

ויקטוריה אוסטרובסקי-כהן עונה בקיץ האחרון את פרקליטות המחוז והפכה שופטת. במקומה לא מונה עדיין פרקליט חדש למחוז תל-אביב. את התפקיד החשוב ממלא ביתניים אחד מעוריה של אוסטרובסקי-כהן — עורך-הדין אהרון שדר.

שדר הוא פרקליט ותיק, הוא איש-עבודה אפור וחסר כל ברק. אך קיבל לדין

עדה-המדינה אליסון

מי הגנב האמיתי?

מיבחנן הראשון של ההאשמות נגדו. כשינפתח מישפטו באוקטובר 1976, בחר סניגורו עורך-הדין שלמה תוסי-כהן לעשות עיסקה עם התביעה. ולהודות בחלק מהאישומים. חלק אחר הוקפא, והועבר ל-עיונו של הפרופסור אהרון ברק, היועץ המישפטי-לממשלה. שבדק את האפשרות לבטלם. הראיות שהיו בידי התביעה לא באו כלל לידי בחינה מישפטית. כשהגיע תיק החקירה לידיה של פרקליטת מחוז

* מונחה ביתניים לכהונת שופטת בית המשפט המחוזי בתל-אביב.

רכי חיים

מישחק הקלפים הגורלי

המישטרה הופתעה

מכניסת השבת,

החקירה התעכבה והחשודים

נותרו כמעצר

„החשודים הניחו, גריקן דלק שהיה צמוד ללבנת חבלה עם פתיל השהיה מתחת לסגור שחנה ברחוב בשכונת התיקווה... העבירה חמרה... החקירה קשה ומיסת-עפת... לחשודים עבר פלילי עשיר... יש לנו מידע סודי נגדם... אבקש את הארכת מעצרים בחמישה-עשר יום.“

רס"ר יוסף רותם ממישטרת מרחב היר-קון דיקלם את הפיומן הידוע. על ספסלי החשודים של אולם המעצרים התל-אביבי ישבו שלושת החשודים: שאול אקסלרוד, צבי בנימין ואהרון בן-משה. המישטרה טענה שהם הניחו מיטען נפץ מתחת למכונית חברה, בעיקבות סיכסוך שנתגלה בעת מישחק קלפים.

מידע סודי. פרקליטם של שלושת החשודים, עורך-הדין צבי לידסקי התנגד בתוקף לדרישת המישטרה. „היכן ההר-שעות הקודמות של החשודים“ הוא חקר את רס"ר רותם. „המסוף המישטרה מקולקל ואין לנו דו"חות מהמחשב“ ענה איש המישטרה.

„למישטרה אין שום ראיה“ טען הפרק-ליט, „היה מישחק קלפים, הוחלפו דברים, המישחק נמשך כסידור. כשבא היום, שבר עיים לאחר מכן, עוצרים את השלושה. המישטרה חקרה בעניין, המעצר בוצע רק עכשיו שבועיים אחרי קבלת המידע הסודי, השאלה היא מדוע לא התייחסו למידע לפני כן?“

השופט שקל את הטענות והכריע. התסריט כימעט קבוע והוא חוזר על עצמו עשרות פעמים מדי יום, שבוע אחרי שבוע, חודש אחרי חודש, שנים רבות: המישטרה מביאה חשד לא מאומת, מצרפת מידע חסוי שאותו אין היא מראה לפרקליט החשודים, והשופט מתליט על מעצר שופט מחמיר יחסית את מלוא תקופת המעצר שביקשה המישטרה, אחר מתפשר רק על חלקה. נוצר מצב שבו על חשד לבעירות מסויימות, אין לחשוד כל סיכוי להשתחרר כשהמישטרה דורשת את האר-כת מעצרו.

גם הפעם השתכנע השופט, אם כי בהסתייגות, מטענות המישטרה, והאריך את המעצר בשישה ימים. עורך-הדין לידסקי עירער לפני השופט המחוזי ישראל גילעד אך הלה לא שינה את החלטת קודמו, רק נתן לחשודים ולסניגור להבין, שאם לא תגלה המישטרה ראיות חדשות, הם יוחררו בתום תקופת מעצמם.

בתחילת השבוע תמו ששת ימי המעצר. רס"ר רותם שעלה על דוכן העדים היה מקורי הפעם. „החקירה מתעפת“ הוא טען, „הבעירות חמורות, יש להמשיך לחי-קור...“

המישטרה הופתעה. עורך-הדין לידסקי איבד את שלותו. „מה עשתה המישטרה“ הוא חקר את רס"ר רותם הנבון בשצף קצף.

„אתם עירערתם וזה חיבל בחקירה“ ענה איש המישטרה, „חוץ מזה היתה שבת באמצע וזה גם הפריע...“ הפרקליט יצא מכליו.

„בלהט העשייה, שלנו הפרקליטים ושל המישטרה, אנו שוכחים לפעמים את קדו-שת חירותו של האזרח“ טען לידסקי. המישטרה קיבלה ששה ימים וברור היה לצדדים שבתוך הזמן הזה יוברר אם יש מקום לחשד או לא. והנה האליבי לא נבדק. מאומה לא נחקר, ובא נציג המיש-טרה וטוען שלא הספיקו כי, מר לידסקי חיבל בחקירה על-ידי הגשת ערר והיתיה שבת כאמצע.

אפשר לחשוב שהשבת נפלה בהפתעה לחוקרים. ליגלג הפרקליט על טיעונו של רס"ר רותם.

„המישטרה חקרה במרץ ופיתאום גילתה שבא יום שישי, אז הם אמרו 'לכה דודי' והלכו לקדש את השבת. ביתניים החשודים בילו בבית-המעצר באזורי-כביד. שופט השלום החדש נתן עמית. שקל משך רגע ארוך ולבסוף החליט: „החשודים ימשיכו לשבת במעצר שישה ימים נוספים ואם עד אז לא תגלה המיש-טרה ראיות מבוססות, הם ישוחררו.“